

91. Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde kültürel unsurlar

Çare TUFANER¹

APA: Tufaner, Ç. (2022). Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde kültürel unsurlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 1416-1437. DOI: 10.29000/rumelide.1192532.

Öz

Geçmişte insanlar göç, savaş, ticaret gibi yollarla kültürel etkileşim kurarken çeviri faaliyetleri ile bu etkileşim edebi eserler üzerinden de gerçekleşmeye başlamıştır. Başlangıcından günümüze dek kültürel etkileşime ve çok kültürlü toplum anlayışına katkı sunan çeviri eserler modern Türk çocuk edebiyatının da temel taşlarından birisidir. Bu noktadan yola çıkarak çeviri çocuk edebiyatı eserlerindeki kültürel unsurları tespit etmek amacıyla araştırma yürütülmüştür. Araştırma nitel bir çalışma olup tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2010-2022 yılları arasında Hans Christian Andersen Ödülü'nü kazanan/ödüle aday olan yazarların Türkçeye çevrilmiş 9-12 yaşa uygun kitaplardan oluşmaktadır. Bu ölçütlere uygun olarak araştırmada beş farklı kültüre ait çeviri çocuk edebiyatı eseri üzerinde çalışma yürütülmüştür. Araştırmada incelenen eserlerde dil, günlük yaşam, çevresel alan, eğitim, eğlence, değerler ve inançlar gibi kodlarda birçok kültürel öğe tespit edilmiştir. Bu öğeler, eserlerin ait olduğu kültürü yansıtması noktasında çocuklarda deneyim oluşturabilecek niteliktedir. Eserlerde yer alan milli kültüre ait öğelerin; özendirici, dikte edici, farklı bir kültürü rencide edici bir ifadeyle kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, çeviri eser, kültürel aktarım, çok kültürlülük

Cultural elements in translated children's literature texts

Abstract

In the past, while people had cultural interaction through migration, war, and trade, this interaction started to take place through literary works with translation activities. The translation texts, which have contributed to the cultural interaction and understanding of multicultural societies from the beginning to the present, form the basis of modern Turkish children's literature. Starting from this point, this research was carried out in order to determine the cultural elements in translated children's literature texts. The research is a basic qualitative study and was conducted using the scanning model. The study group of the research consists of books suitable for ages 9–12, translated into Turkish by the authors who won or were nominated for the Hans Christian Andersen Award between the years 2010–2022. In accordance with these criteria, a study was carried out on translated children's literature from five different cultures. In the texts examined in the research, many cultural elements have been identified in codes such as language, daily life, environmental space, education, entertainment, values, and beliefs. These elements are capable of creating an experience for children in terms of reflecting the culture to which the texts belong. Elements of national culture in the texts: It has been determined that it does not take place with an encouraging, dictating, or insulting expression of a different culture.

¹ Öğr. Gör. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Çocuk Gelişimi Programı (Adıyaman, Türkiye), ctufaner@adiyaman.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6579-927X [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 30.08.2022-kabul tarihi: 20.10.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1192532]

Keywords: Children's literature, translated text, cultural transfer, multiculturalism

Giriř

Çocuk edebiyatı kavramı, Batı'da çocuk modernleşmesi hareketleriyle birlikte ortaya çıkmıştır. Batı'da çocuk modernleşmesi, aile kurumunun etkin duruma getirilmesi, matbaanın icadı, okullaşma ve sanayi toplumuna paralel olarak ortaya çıkan bir süreçtir (Şirin, 2019, s.23). Çocuk edebiyatı bu modernleşme hareketinin aktarılması ve yayılmasında önemli kaynaklardan birisi olmuştur.

Çocuk edebiyatının birçok farklı tanımı olmakla birlikte Şirin (2007, s. 32) çocuk edebiyatını, temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve 'çocuk gerçekliği'ni yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde "çocuğa göre" içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatı olarak tanımlar. Şimşek ve Yakar (2020, s. 40), çocuk edebiyatını gelişim sürecindeki çocuğun anlama ve kavrama düzeyini dikkate alarak duygu ve düşünce dünyasına seslenen edebiyat olarak tanımlar ve çocuk edebiyatının öncelikli hedef kitlesinin 2-15 yaş aralığındaki çocuklar olduğunu belirtir. Sever (2019, s. 17) ise çocuk edebiyatını, erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı şeklinde tanımlar. Çocuk edebiyatı kavramının tanımlarına bakıldığında çocuk edebiyatı ile etkileşim çağının insan yaşamının dil, duygu, düşünce, ideal gibi konularda şekillendiği bir döneme denk geldiği görülür. Bu nedenle de çocuk edebiyatı sadece bir metin olmanın ötesinde daha büyük bir anlamı yüklenmiş olur. Türkiye'de modern çocuk edebiyatı Tanzimat dönemi çeviri hareketleriyle başlamıştır (Çıkla, 2005; Neydim, 2020; Şimşek, 2014; Yalçın & Aytaş, 2017). Bu nedenle Türk çocuk edebiyatının oluşumu ve gelişiminde çeviri eserler önemli bir değere sahiptir. Çeviri eserlerin yayınlanması; Avrupa kültürüne, sanayileşme ve aydınlanma sürecine artan ilginin somut bir göstergesi olup toplumda yeni bir kültürün oluşturulması ve bu kültürle yetişmiş kuşakların yaratılması çabasıdır (Neydim, 2022, s. 36). Çeviri eserlerin Türkçeye kazandırılmasıyla kültürel etkileşim kaçınılmaz olmuştur.

Gökalp'e (2019, s. 26) göre kültür bir milletin dinî, ahlakî, hukukî, aklî, estetik, iktisadî, lisanî ve fennî hayatlarının ahenkli bir bütünüdür. Rossi ve Buchler'e (1980) göre kültür, insan varoluşunun üzerinde anlaşmaya varılan ilkelerinin (değerler, normlar ve yaptırımlar) yanı sıra hayatta kalma tekniklerini (teknoloji) içerir. Toplumların bir yandan tüm bu alanlarda kendi kültürel kimliklerini koruması ve gelecek kuşaklara aktarması gerekirken öte yandan da farklı toplumlara ait kültürel öğeleri tanıması ve anlamaya çalışması gerekir. Geçmişte kültürel karşılaşmalar daha çok ülkeler arasında ticaret, savaş, (bazı dönemlerde yapılan) bilimsel çeviriler yolu ile gerçekleşirken, bugün kültürel karşılaşmalarda ve çok kültürlü toplumların oluşumunda göçler ön plana çıkmakla birlikte, çeviri faaliyetlerinin kültürlerin birbirlerini tanımalarındaki rolü önemini korumaktadır (Eruz, 2010). Çeviri eserler günümüzün dikkatte değer konularından birisi olan çok kültürlü toplum anlayışına katkı sunar. İnsanların farklı kültürleri tanıyabilmesi, anlayabilmesi, normal görebilmesi, dışlamaması, saygı duyması, ön yargılarını kırması, farklılıkları bir zenginlik olarak görebilmesi için çok kültürlü eğitimin (Cırık, 2008) ve bunun sağlayıcılarından olan çok kültürlü okumanın önemli bir misyonu vardır.

Göçer, dilin en önemli kültür aktarıcısı olduğunu ifade eder (Göçer, 2012, s. 51). Waldmann yazılı her edebi metnin bireye sunulmuş muhteşem bir kültür kaynağı olduğunu belirtir (aktaran Keskin, 2010, s.

36). Asutay da dilin bir göstergeler dizgesi olduğunu, o dizge içinde yer alan her göstergenin dış dünyada işaret ettiği bir gönderme alanı, bir dış dünya gerçekliği olduğunu ve bu gönderme alanının da kültürle ilgili olduğunu öne sürer (Asutay, 2012, s. 10). Bu noktadan hareketle günümüz koşulları ile dilin kendisine yer bulduğu yazılı, sözlü ve görsel tüm yayın alanlarının kültürel aktarım elçisi olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda alanyazında çocuk edebiyatı eserlerinde, yabancı dil ders kitaplarında, çizgi filmler üzerinde kültürel aktarım incelemesi çalışmaları yapıldığı görülmektedir (Albayrak ve Serin, 2012; Demirkan, 2020; Karakuş, 2016; Keskin, 2010; Mert ve diğerleri, 2013; Şahbaz, 2016; Türkmen, 2013).

Yapılan çalışmalar içinde çocuk edebiyatına yönelik çalışmalar daha çok klasikleşmiş eserler ve batı kültürüne ait eserler üzerinde yürütülmüştür. Bu noktadan hareketle batı ve doğu toplumunu yansıtacak eserleri kültürel aktarım yönüyle incelemenin alanyazına katkı sunacağı düşünülmektedir. Araştırma alanyazında yer alan kodlara yeni kültürel kodlar eklenerek yürütülmüştür. Bu nedenle araştırmanın yeni çalışmalara rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Çalışmada bu ana amaç doğrultusunda şu alt problemlere yanıt aranacaktır:

1. Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinde kültürel aktarım unsurlarının kullanılma şekli nasıldır?
2. Batı ve doğu toplumunu yansıtan çeviri çocuk edebiyatı eserlerindeki kültürel aktarım farklılıkları nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın modeli

Araştırma temel nitel bir çalışma olup tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan ve araştırmaya konu olan olay, birey veya nesneleri kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlamaya çalışır (Karasar, 2006). Araştırmadaki veriler, betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz yönteminde amaç elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İncelenen kitaplar, alanyazın dikkate alınarak (Albayrak ve Serin, 2012; Demirkan, 2020; Şahbaz, 2016) araştırmacı tarafından geliştirilen inceleme formlarına göre değerlendirilmiştir.

Çalışma grubu

Araştırmada incelenen kitaplar, uluslararası çocuk edebiyatı ödülü olan Hans Christian Andersen Ödülü temel alınarak belirlenmiştir. Eserlerin Andersen Ödülü temel alınarak seçilme nedeni Andersen Ödülü'nün kültürel aktarımı yaparken evrensel değerleri de koruyan yazarları önemsemesinden kaynaklanmaktadır. İncelenen eserler 2010 yılı ve sonrasında ödüle aday olan ve ödülü kazanan yazarların Türkçeye çevrilmiş birer eserinden oluşmaktadır. İncelemeye çocuk edebiyatı ürünü 9-12 yaş seviyesine uygun roman ve hikâye türündeki eserler seçilmiştir. Eserlerin kültürel öğeleri yansıtmaya imkânı artıracakları düşünülerek gerçek yaşam öyküsüne yakın olayları kapsayan eserler tercih edilmiştir. Bu nedenle fantastik bilimkurgu türündeki eserler incelemeye alınmamıştır. Tüm bu ölçütlere dayanarak beş farklı kültüre ait çeviri çocuk edebiyatı eseri üzerinde çalışma yürütülmüştür. 2010-2022 yılları arasında Hans Christian Andersen Ödülü'nü kazanan/ödüle aday olan yazarlar ve incelenmek üzere seçilen eserlerle ilgili açıklamalar aşağıdaki gibidir:

<p style="text-align: center;">Adres RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8 Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714 e-posta: editor@rumelide.com tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616</p>	<p style="text-align: center;">Address RumeliDE Journal of Language and Literature Studies Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8 Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714 e-mail: editor@rumelide.com, phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616</p>
---	---

Tablo 1. Çalışma grubu için seçilen eserler

Kitabın Adı	Yazarı /Çeviren	Basım Yılı/Yayınevi	Ülkesi/Çeviri Dili	Türü/Sayfa Sayısı	Yazarın Seçilme Nedeni
Piranalarla Yüzen Çocuk	David Almond /Mine Kazmaoğlu	2021 Günışığı Kitaplığı	İngiltere/ Belirtilmemiş	Roman/230	2010 Andersen Ödülü Alan Yazar
Pazarları Beni Çok Öp Anne	Maria Teresa Andruetto /Zekine Türkeri	2016 Vapur Çocuk	Arjantin/ İspanyolca	Hikâye/67	2012 Andersen Ödülü Alan Yazar
Reçel Kavanozu	Houshang Moradi Kermani /Nezahat Başçı	2021 Kelime Yayınları	İran/ Farsça	Roman/144	Yazar, 2014 Andersen Ödülü adayı olup ödülün altı kısa listesinde finale kalan yazarlardandır.
Tunç ve Ayçiçeği	Cao Wenxuan /Nimet Melis Çağlar	2018 Fom Kitap	Çin/ Çince	Roman/247	2016 Andersen Ödülü Alan Yazar
Kahrolsun Ev Ödevi	Marie-Aude Murail /Üzeyir Gündüz	2009 Küçük Ev Yayınları	Fransa/ Belirtilmemiş	Hikâye/68	2022 Andersen Ödülü Alan Yazar

Bulgular

İncelenen eserlerin çeviri dili ve çevirmenle ilgili bilgiler Tablo 1’de verilmiştir. Eserlerden İngiltere ve Fransa kültürüne ait eserler dışında tüm eserlerde hangi dilden Türkçeye çeviri yapıldığı belirtilmiştir. Eserlerden sadece Çin kültürüne ait eserin çevirmeni hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgi içeriği kısa olmasına rağmen Türkiye’de Çince öğrenme imkânlarıyla ilgili ipuçları içermektedir.

Aşağıdaki tablolarda eserlerin çeşitli alanlarda taşıdığı kültürel ifadelerden örnekler verilmiştir. İncelenen tüm çeviri eserlerden bulgulara ait bazı alıntılar yapılmıştır. Veri kalabalığının önüne geçmek için örnekler ve alıntılarda kültürü bire bir temsil eden bulgulara yer verilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2. Dille İlgili Kültürel İfade Örnekleri

Kitaplar	Dille ilgili kültürel ifadeler
Piranalarla Yüzen Çocuk (İngiltere)	İsimler: Bay Ernest Potts, Ernie, Stan, Annie, Çingene Rose, Nitasha, Bay Wilfred Dostoyevski...
	Ünlemler: Dünya çıldırdı!, Daha çok çalışın!, Rezalet!, Piranalar!, Böööö!...
	Deyimler: Arapsaçına dönmek, çivisi çıkmak, yufka yürekli olmak, gözünden anlamak...
	Benzetmeler: Su gibi yumuşak, harlı bir fırın gibi parlayan gökyüzü...
Pazarları Beni Çok Öp Anne	Argo İfadeler: Kofti işler, Aptala bak!, kuçna tekme yemek, lanet olası, ahmakça, serseri, berduş, manyağın teki... (“ <i>Sen bir çılgınsın Pancho! Delisin</i> ” “ <i>Manyağın tekisin!</i> ” “ <i>Muhteşemsin!</i> ” “ <i>Haydi, göster kendini Pancho pirelli!</i> ” s.142)
	İsimler: Tina, Silvia, Carlos, Herminia Nine, Assunta Hala, Roque Amca, Pedro... Ünlemler: Uff!, Bir fikrim var!, Hayır, hayır ve yine hayır!, Zavalıcık!...

(Arjantin)	Deyimler: Göz açıp kapamak, gözden geçirmek... Benzetmeler: Ayakkabı kutusu gibi evler, Down sendromlu çocuğun gözlerinin Çinlilerinki gibi olduğu benzetmesi Argo İfadeler: Aptalca, serseri kız
Reçel Kavanozu (İran)	İsimler: Celal Purzend, Bakkal Ahmet, Zeynep Teyze, Afşar, Cafer Ağabey, Sabahi Bey, Rızahani, Hacızade... Ünlemler: Öfff, açılmıyor işte!, Hanım!, Alkış!, İlginç!, Hayret!...
Tunç ve Ayçiçeği (Çin)	Deyimler: Karadeniz'de gemileri batmak, Ele güne rezil olmak, Başının üstünde yeri olmak, Kellede bir lokmacık akıl olmaması... (<i>Bunların hepsi reçel kavanozundan oldu. Kendine iş çıkardın Celal. Kellende bir lokmacık akıl yok.</i> " s.43) Benzetmeler: Sihirbazlar gibi, Zaloğlu Rüstem gibi iri kıyım adamlar... Argo İfadeler: Anasını ağlatmak İsimler: Ayçiçeği, Gayu, Tunç (Qing Tong), Zhu Guo, Topal Liu, Ling Zi, He... Ünlemler: Şuuu! Şuuu!, Aman Tanrım!, Seni yalancı!, Defol!, Kahretsin!, Abla!, Ağabey!...
Kahrolsun Ev Ödevi (Fransa)	Deyimler: Göz kulak olmak, küplere binmek, ağzından çıkanı kulağı duymamak... Benzetmeler: Fikrin filiz gibi büyümesi, çocuğun cildinin ipek gibi yumuşak olması, çocuğun burnunun porselen gibi kusursuz olması, ejderha topuzuna benzeyen saç... Argo İfadeler: Arsızlar!, aptal İsimler: Gabriella, Bayan Lakriz, Giani, Fransuvaz, Bayan Salvatori, Madam Loran, Mimi... Ünlemler: Pof!, Vay canına!, Haydi kolay gelsin cicim!, Hay Allah!, Zavallı insanlar!, Dandini!, Aman Tanrım!..., Deyimler: Apışıp kalmak, aklında kalmak, kaleme sarılmak, göz atmak, göbek atmak... Benzetmeler: Dibi görünmeyen bir kuyunun içinde kaybolmuş gibi hissetmek, annenin civcivlerini koruyan anaç tavuğa benzemesi... (<i>Annem o anda, civcivlerini korumaya çalışsan bir anaç tavuk gibi beni omuzlarımdan tutup kendine çekti.</i> " s.23) Argo İfadeler: Yalapşalap, Carrrrt!.

Tablo 2 incelendiğinde her biri farklı kültürden Türkçeye çevrilmiş olan çocuk edebiyatı eserlerinin dille ilgili kültürel ifadeleri barındırdığı görülmektedir. Bu ifadelerden isimler koduna ait veri grubunda her kültürün dil özelliğini yansıtan özel isimlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. İncelenen eserlerde yer alan ünlemler, deyimler, benzetmeler ve argo ifadeler eserin ait olduğu kültürü yansıtmakla birlikte Türkçede de sıklıkla kullanılan ifadelerdir. Bu nedenle bu ifadelerin kullanılmasında çevirmenin dili yorumlama anlayışına paralel bir aktarım olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 3. Çevresel Unsurlarla İlgili Kültürel İfade Örnekleri

Kitaplar	Çevresel Unsurlarla İlgili Kültürel İfadeler
Piranalarla Yüzen Çocuk (İngiltere)	Yer/kurum isimleri: Kore, Tayvan, Çin, Japonya, Madagaskar, Zanzibar, Sibiryaya, Orinoco, Birmingham, Ashby de la Zouch, Genel Sigorta ve Finans Kurumu, Büyük Endüstriyel Miras Müzesi, Ritz Oteli, Perkins Plastik ambalaj imalathanesi... (<i>Onu piranaların anayurtlarına, Amazon'a, Ornico'ya, Güney Amerika'nın büyük nehirlerine götüreceğim.</i> " s.159)

	Coğrafi yer isimleri: Açık deniz, kumul, Güney Amerika yağmur ormanları...
	Bitkiler: -
	Hayvanlar: Sardalye, pirana, yılanbalığı, morina, ringa, midilli, kırmızı Japon balığı, köpek, lama...
Pazarları Beni Çok Öp Anne (Arjantin)	Yer/Kurum isimleri: Cineville Şehri, Aldao kasabası, Almanya, Japonya, Tokyo, Alienados Huzurevi, Nueva İtalia Sokağı, Bolsillitos Kreşi, Alanso Kardeşler Sirkisi, Tapu Kadastro Müdürlüğü, Demiryolları Sendikası, Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi...
	Coğrafi yer isimleri: Ova, dağ, nehir, kır, otlak...
	Bitkiler: Buğday, mısır, yonca, fıstık, fasulye, soya, palmye, ortanca, sardunya, kupa çiçeği, hanımeli... Şeftali, kayısı, badem, keçiyoynuzu ağacı...
	Hayvanlar: İnek, tavuk, buzağı, civciv, köpek, at, kanguru, panda...
Reçel Kavanozu (İran)	Yer/Kurum isimleri: Şiraz, Tüketiciyi Koruma Derneği, Sağlık ve Gıda Maddelerini Kontrol Kurumu, memur ve işçi sendikaları, Şebder Vişne Reçeli...
	Coğrafi yer isimleri:-
	Bitkiler:-
	Hayvanlar: Yılan, at, böcek, karınca...
Tunç ve Ayçiçeği (Çin)	Yer/Kurum isimleri: Çin, Damaidi Köyü, Youmadi, Daoxiangdu, Donghai, Jiangnan, 7 Mayıs Mektebi...
	Coğrafi yer isimleri: Nehir, okyanus, gölet, bent...
	Bitkiler: Ayçiçeği, kasımpatı, akcağacı, sazlık, tespih ağacı, buğday, dövülmüş saman yetik, dövülmemiş saman hamlık, pirinç kamışı, lotus (Nilüfer çiçeği), kanola çiçeği, mabet ağacı...
	Hayvanlar: İnek, kuş, akbalıkcıl kuşu, koala, yabancı ördek, suna, köpek, manda, domuz, keçi, yengeç, sülün, Çin ördeği, ipekböceği, geyik, Avrupa saksağanı, mavi kanatlı saksağan, maymun...
Kahrolsun Ev Ödevi (Fransa)	Yer/Kurum isimleri: Fransa, Sırbistan, Helsinki, Danimarka, Avrupa, Ulusal Sağlık Sigortası...
	Coğrafi yer isimleri: Kuzey Avrupa, ırmak, kıyı, volkanik ada, Amazon ormanları...
	Bitkiler: Tropikal bitki, ağaç
	Hayvanlar: Tavuk, karabatak, Hint yılanı

Tablo 3'te incelenen çeviri eserlerde her bir kültüre ait yer/kurum isimlerine yer verildiği görülmektedir. Bunlardan batı kültürüne ait eserlerde farklı ülkelere ait yer isimlerinin geçtiği görülürken doğu kültürüne ait eserlerde sadece o ülkeye ait yer isimlerinin olduğu görülmüştür. İncelenen eserlerde bitki, hayvan, coğrafi yer isimleri kodlarında yer alan verilerle birlikte hem evrensel kültüre ait öğeler hem de eserin ait olduğu kültüre ait öğeler olduğu görülmektedir.

Tablo 4. İnsan İlişkileriyle İlgili Kültürel İfade Örnekleri

Kitaplar	İnsan ilişkileriyle ilgili kültürel ifadeler
Piranalarla Yüzen Çocuk (İngiltere)	Aile ilişkileri ile ilgili ifadeler: Amca, yenge, ağabey, baba, dede, büyükbaba, yeğen, torun, kız kardeş Kadınlarla ilgili ifadeler: Çocuğun ihtiyaçlarını düşünen kişi, Ev işlerini yapan kişi, Eşinin işlerine yardım eden kişi,

	<p>Kendi hayallerini gerçekleştirmek için evini terk eden balerin anne ve bu nedenle geride kalan üzgün kız çocuğu, Balerin annenin evini özleyerek geri dönmesinden mutluluk duyma</p> <p>Erkeklerle ilgili ifadeler: Baba, amca, patron Aileyi geçindirmesi gereken kişi Araç ve aletleri kullanan kişi</p> <p>Çocukla ilgili ifadeler: Çocukların iyi yürekli olduğu, Erkek çocuğunun cesur olması gerektiği, Çocuğuna kötü davranan ailenin çocuğunun evden kaçması, Cesur davranışlar karşısında ailesinin gurur duyduğu çocuk</p> <p>Yaşlılarla ilgili ifadeler: -</p> <p>Sosyal ilişkilerle ilgili ifadeler: Panayır alanındaki kişilerin birbirlerine maddi ve manevi destek oluşları</p>
Pazarları Beni Çok Öp Anne (Arjantin)	<p>Aile ilişkileri ile ilgili ifadeler: Anne, baba, babaanne, anneanne, nine, torun, hala, kuzen, dayı...</p> <p>Kadınlarla ilgili ifadeler: Down sendromlu çocuğuna tek başına bakan anne, Eşi tarafından terk edilen kadın, Boşanmadan dolayı üzüntü yaşayan kadın, Çocuğunu terk eden anne, Evin işini yapan kadın, Kravat dikerek ev geçimine katkıda bulunan kadın, Kreş öğretmeni, dikişçi</p> <p>Erkeklerle ilgili ifadeler: Soda ve kahve içilen kafelerde oturan erkekler, Erkeğin ailesinin geleceği için ekonomik sıkıntıları düşünmesi, Boşanmadan dolayı üzüntü yaşamayan erkek, Evin geçimini sağlamak için işte çalışan kişi,</p> <p>Çocukla ilgili ifadeler: Annenin kız çocuğuna dünyanın en şirin varlığı olduğunu söylemesi, Küçükken annesi tarafından terk edilen mutsuz çocuk, Annesiyle ayrı yaşadığı için sürekli özlem içinde olan kız çocuğu</p> <p>Yaşlılarla ilgili ifadeler: Torununa bakan yaşlı kadın, nine</p> <p>Sosyal ilişkilerle ilgili ifadeler: Komşularla yardımlaşmak, komşularla birbirinin çocuğuna göz kulak olmak...</p>
Reçel Kavanozu (İran)	<p>Aile ilişkileri ile ilgili ifadeler: Anne, oğul, kardeş, baba, kayınpeder, kaynana...</p> <p>Kadınlarla ilgili ifadeler: Anne, Ev işleri yapmak, terzilik yapmak Kadının hamarat, çalışkan ve görgülü olmasından memnuniyet duyulması ("Annesi kadın terzisiydi. Çok çalışkan, hamarat biriydi; ama o gün nedense dalgındı, düşünceleri başka yerdedi." s.42)</p> <p>Erkeklerle ilgili ifadeler: Evi geçindirme işinin erkeklerden beklenmesi, Evin geçimini erkek sağladığı için evin erkeğe ait görülmesi...</p> <p>Çocukla ilgili ifadeler: Okuldan dağılan çocuklarla caddenin cıvı cıvı olması, Kız erkek öğrencilerin okula gitmesi</p> <p>Yaşlılarla ilgili ifadeler: Yaşlı kişiye saygı duyulması</p> <p>Sosyal ilişkilerle ilgili ifadeler: Alt kat komşu, misafirlik</p>
Tunç ve Ayçiçeği	<p>Aile ilişkileri ile ilgili ifadeler: Tüm aile fertlerinin tek çocuklu olması nedeniyle başka aile üyesinin bulunmaması,</p>

(Çin)	<p>Nine, torun, yeğen, teyze, gelin, kız/erkek kardeş, anneanne, evlat edinilmiş çocuk</p> <p>Kadınlara ilgili ifadeler: Anne, Annenin ölmesi veya evi terk etmesiyle yaşam düzeninin bozulması, Ayakkabı işçiliği yapmak, ip dolamak, yemek yapmak, tarım işlerinde eşine yardım etmek, terzilik yapmak Kadının temiz ve düzenli olması sebebiyle eş olarak seçilmesi,</p> <p>Erkeklerle ilgili ifadeler: Şefkatli bir baba, Evin reisi, karar vericisi, (“Nine, köprü ayağının üzerinde oturmuş Tunç’a bakarak, “Orada öylece oturman ne işe yarayacak? Söyleyecek bir sözün varsa gidip babana söyle! Evin reisi o.”” s.57) Ağır işçilik yapan kişiler...</p> <p>Çocukla ilgili ifadeler: Çok sıra dışı ve şirin, Sevinç ve kahkaha sesleri çıkaran kişiler, Çobanlık yapan çocuklar, Fedakâr erkek çocuk, Zorbalık yapan erkek çocuk, Zarif ve güçsüz kız çocuk, Ödevlerini yapan kız çocuk, derslerinde başarılı olan kız çocuk</p> <p>Yaşlılarla ilgili ifadeler: Torununa sevgi ve ilgiyle bakan nine, saygı duyulan yaşlı kadın</p> <p>Sosyal ilişkilerle ilgili ifadeler: Komşuluk ilişkileri</p>
Kahrolsun Ev Ödevi (Fransa)	<p>Aile ilişkileri ile ilgili ifadeler: Anne, baba, büyükanne, erkek/kız kardeş, oğul</p> <p>Kadınlara ilgili ifadeler: Anne, Hem ev işlerini yapan hem bir işe yerinde çalışan hem de çocuklarının ödevleriyle ilgilenen kadın, Yemek, temizlik vb. ev işlerini yapan kişi, Öğretmen, Doğumevinde hemşire, Lohusa anne, Bebek bakım uzmanı, Çocuk doktoru,</p> <p>Erkeklerle ilgili ifadeler: Evin geçimini sağlayan kişi, Ev işleri ya da çocuklarının işleri ile uğraşmayan kişi, Evde gazetesini okuyan kişi, Çocuğunun okulla ilgili probleminde öğretmenle konuşan kişi</p> <p>Çocukla ilgili ifadeler: Siyah derili bebek, çocukların birlikte oynamasından mutluluk duymaları</p> <p>Yaşlılarla ilgili ifadeler:-</p> <p>Sosyal ilişkilerle ilgili ifadeler: Komşuluk ilişkisi...</p>

Tablo 4 incelendiğinde ele alınan eserlere ait kültürlerde insan ilişkilerine ait farklı boyutlar olduğu görülmektedir. Araştırmada eserlerdeki kadın, erkek, çocuk ve yaşlı kodu ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu kodlarda hem evrensel kültüre hem de eserin ait olduğu kültüre yönelik ifadeler kullanıldığı görülmüştür. Bunlardan bazıları; anne, baba, babaanne, amca, komşu vb. ilişkilidir. Bu ilişkiler incelenen tüm eserlerde Türkçe ile uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Bunlara babaanne ya da anneanne kelimelerinin seçilmesi, amcanın eşine yenge ifadesinin kullanılması örnek verilebilir. Bu durum çevirmene bağlı bir yorum da olabilir.

İncelenen eserlerde Türk kültürüne benzer insan ilişkileri kavramları olduğu gibi Türk kültüründen farklı ve eserin ait olduğu kültürü yansıtan ifadeler olduğu da görülür. Bunlardan Çin kültüründe tek çocuklu ailelerin çok olması ve bu durumda yaşanan sosyal aksaklıklar; İngiltere kültüründe çocuğun evi terk etmesini bireysel özgürlüğü olarak yorumlanması örnek verilebilir. Araştırmada yer alan kodlardan kadın kodunda incelenen tüm eserlerde kadının ev işleri yapan, anne olan, eşine yardımcı karakter konumunda bir varlık olarak ele alındığı görülür. Eserlerdeki dışarıda bir işte çalışan kadın; anasını öğretmeni, bebek bakım uzmanı, doğum evinde hemşire gibi işlerde çalışmaktadır. İncelenen eserlerdeki erkek karakterlerin hepsi son kararı veren kişi, evi geçindirmesi gereken kişi, dışarıda çalışan kişi, ailenin dışarıyla yaşadığı sorunları çözen kişi karakterinde ele alındığı görülür. Eserlerde çocuk karakterlerle ilgili olarak çocuğun sevimli ve korunmaya ihtiyacı olan bir varlık olarak ele alındığı görülür. Yaşlılara ait veriler bazı eserlerde (Arjantin, Çin, İran) yer almış ve bu eserlerde yaşlıların saygı duyulan kişi olarak sunulduğu görülmüştür.

Tablo 5. Günlük Yaşamla İlgili Kültürel İfade Örnekleri

Kitaplar	Günlük yaşamla ilgili kültürel ifadeler
	Mekân: Yatak odası, mutfak, salon, jakuzili banyo, dolap Konserve balık imalathanesi, panayır, pirana havuzu, tersane işçileri meyhanesi, fabrika, baraka, ambar, gökdelenler, burçlar, yabandomuzu lokantası, Balık İskelesi Sokak 69
	Eşya, Araç, alet, taşıt: Kova, çalar saat, dört direkli karyola... Balık konservesi yapmak için makineler, vinç, antrepolar, iskele, konserve kutusu, giyotin, manivela, akvaryum, naylon havuz, römork, muşamba... Minübüs, karavan, cip, tır, motosiklet...
Piranalarla Yüzen Çocuk (İngiltere)	Para Birimi/ ekonomiyle ilgili ifadeler: Paunt, Ödeme yapmak, işsizlik parasına kalmak, gümüş teklük, altın Meslek : Balık konservciliği, tersane işçiliği, telefon operatörü, rehberlik, girişimci, iş adamı, müfettiş, polis memuru, şovmen, balerin, şoför... Giyim: Altın diş, hızma, bele takılan metal para torbaları, alacalı desenli şal, gömlek, siyah kravat, dövme olmak, bilezik, halhal, maske, pelerin, çiçekli elbise, mayo... Beslenme: Konserve balık, sosisli yiyecekler, çay partisi, jöleli şekerler, hamburger, biftek, yabandomuzu budu, kara içecek, kahve, sandviç, sıcak çikolata, patlamış mısır, cips, kola, baston şeklinde akide şekerleri, ançüez... Sigara, bira, şarap...
	Mekân: İngiliz tarzı ufak evler, Beyaz, civciv sarısı ya da açık mavi renkte tek katlı küçük evler, Geniş sokaklar, huzurevi, yer fıstığı işletmesi, sinema, mağaza, sosyal kulüp, kasaba, sanatoryum, mandıra, tarla, bostan, kümes, ağıl, amfi tiyatro, bulvar, mezarlık, veranda, pastane, torpido gözü, bagaj, kulübe, demiryolları ağı, otoyal...
Pazarları Beni Çok Öp Anne (Arjantin)	Eşya, Araç, Alet, Taşıt: Şezlong, hamak, vazo, sarı ördekli yeşil çocuk yorganı, raf, komodin, tıgla işlenmiş el örgüsü yün yatak örtüsü, tablo, yeşil kadife örtü, cam sigara küllüğü, mangal... Fiat model araba, tren Para Birimi/ ekonomiyle ilgili ifadeler: Ekonomik kriz, (<i>"Ekonomik krizin kendi tepe noktasını da aştığı günler."</i> s.8) Demiryollarının kaldırılmasıyla ekonomik olarak sefalet ve hüznün her tarafı sarması, Ekonomik olarak ferahlama dönemi yaşanması,

	<p>Meslek : Doğum uzmanı, küçük üretici, hayvan besiciliği, çiftçilik, gündelikçilik, çizer...</p> <p>Giyim: Çocukların tozluکلarı önlükleri, düşük bel pantolon, kot pantolon, saten kurdele, pembe fiyonklu çocuk elbisesi, etek, kazak, süet bot, eşofman, panço...</p> <p>Beslenme: Soda, kahve, karamel tatlısı, abur cubur, nar, kabak, kirli surat (siyah şekerle kaplı bir çörek), köfte, tereyağlı pirinç pilavı, kâğıt külahlarda şekere batırılmış fıstık, üstüne şeker serpilmiş tereyağlı ekmeک, çikolata, cubanitos (sütlü tatlı), sigara...</p> <p>Mekân: Misafir odası, apartman, mutfak ...</p> <p>Bakkal, dükkân, vitrin camı, fabrika, karakol, mahkeme, manav, telefon kulübesi, hapis, park, sinema, büfe, paketleme bölümü, şoför mahalli, fırın, market, eczane, laboratuvar...</p> <p>Araç, alet, taşıt: Reçel kavanozu, iskemle, tencere, halı, perde, raf, satış fişi, telefon, mikroskop, kamera, televizyon, buzdolabı, çay bardağı, yapay çiçek, sinek ilacı, yara bandı, kulak temizleme çöpü, halı şampuanı...</p> <p>Kamyonet, motosiklet, belediye otobüsü, taksi...</p> <p>Para Birimi/ ekonomiyle ilgili ifadeler: Tümen, Riyal,</p> <p>Pahalılık, fiyatı artırmak, sermaye, avans, piyasa, tasarruf etmek, zam olacağı endişesi, stoklamak (<i>"Bakkallarda bir koşuşturma başladı. Herkes raflardaki reçel kavanozlarını indiriyordu, bazıları da stokluyordu tabii."</i>s.35)</p> <p>Meslek : Bakkal, öğretmen, şoför, komiser, kadın terziliği, işçi, fabrika müdürü, bekçi, mühendis, doktor, işportacı, kalıpcı...</p> <p>Giyim: Ceket, kadın mantosu, bere, beyaz önlük, düğünde giymek için dikilmiş kadın gömleği, beyaz takım elbise...</p> <p>Beslenme: Reçel, vişne reçeli, ton bahğı, yoğurt, dondurma, marmelat, mayonez, bal, ketçap, salça, bisküvi, portakal, ekmeк, hurma, et, peynir, süt, tereyağı, kola...</p>
<p>Reçel Kavanozu (İran)</p>	<p>Mekân: Yel değirmeni, tukuaz tuğlahı, kırmızı çatılı ev (şehirlilerin evi), çatısız ve sazdan evler (fakir köy halkının evleri), otel, veranda, atölye, tarla, bambu ormanı, gemi iskelesi, mağaza, yiyecek dağıtım merkezi, ürün işleme tesisi, hastane, baraka, çeltik tarlası, ayçiçek tarlası... (<i>"Birkaç ay sonra yedi, sekiz sıra turkuaz tuğlahı, kırmızı çatılı ev, sazhkta yerini aldı."</i> s.8)</p> <p>Eşya, Araç, Alet, Taşıt: Kayık, bambu sınığı, traktör, hasır sepet, balık ağı, buharlı gemi, kindirdan yapılmış çatı, loğ taşı (pirinç ve buğday öğütmek için mandalar tarafından çekilen ağır bir taş), yemek çubuğı, böcek öldürücü sprey, yardım botu, kâğıttan fener, gaz lambası...</p> <p>Para Birimi/ ekonomiyle ilgili ifadeler: Tutumlu olmak, para biriktirmek, borç istemek, rehineci dükkânı, el işçiliğı ya da tarımsal ürünleri satmak, hesap yapmak</p> <p>Meslek : Tarım işçiliğı, memur, yazar, ressam, heykeltıraş, bahkçı, köy muhtarı, ip dolamak, su deposunda çalışmak, belediye başkanı...</p> <p>Giyim: Kırmızı ve yeşil elbiseler, pamuklu ceket, saz çiçeğinden yapılmış kışlık ayakkabı, keten ayakkabı, yeşim taşı küpe ve bilezik, altın yüzük, çiçekli elbise, gümüş kolye, iki kaşın arasına kırmızı boya ile konulan nokta, balsam ve kırmızı boya ile yapılan tırnak boyası...</p> <p>Beslenme: Saz yaprağına sarılı "zongzi", şeftali, pilav, ördek yumurtası, baozi (poğaç türü), turp, su kerevizi, suoku, su kestanesi, saz kökü, elma, pul biber, ördek çorbası, dango (pirinç unundan yapılan bir Japon mantısı), soya ezmesi, soya sütü...</p> <p>Mekân: Okul, sınıf, ev, mutfak, doğum evi...</p>

Kahrolsun Ev Ödevi (Fransa)	Eşya, Araç, Alet, Taşıt: Telefon, asansör, fırın, hesap makinesi, fotokopi, masa saati, biberon, CD...
	Para Birimi/ ekonomiyle ilgili ifadeler: Frank, Eczacılığın çok para kazandırdığı için cazip bir meslek olması
	Meslek : Öğretmen, hemşire, artist, eczacı, süpürgeci, paspasçı, bebek bakım uzmanı, çocuk doktoru...
	Giyim: Bigudili saçlar, kundak, gömlek, tulum, takım elbise...
	Beslenme: Tereyağı, reçel, ekmek, tavuk, omlet, krep, bezelye...

Tablo 5'te incelenen eserlerdeki günlük yaşamla ilgili kültürel ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler araştırmadaki en fazla veriyi içeren kısmı oluşturur. Bu bölümde mekân, eşya, meslek, giyim ve beslenme kodlarına ait veri gruplarında hem evrensel kültürü hem de eserin ait olduğu kültürü yansıtan ifadeler olduğu görülür. Eserlerin tamamına bakıldığında en fazla veri beslenme koduna aittir. Para birimine İngiltere, İran, Fransa kültürüne ait eserlerde yer verilmiştir. Eserlerde toplumların genel ekonomik durumları ile örtüşen ifadelerin yer aldığı görülmüştür.

Tablo 6. Eğitim, Eğlence, Kültür, Sanat ve Spor ile İlgili Kültürel İfade Örnekleri

Kitaplar	Eğitim, Eğlence, Kültür, Sanat ve Spor ilgili kültürel ifadeler:
Piranalarla Yüzen Çocuk (İngiltere)	Eğitim/Öğretim: Aziz Mungo Okulu, Okul kaçışı öğrenciler için kabahatin öğretmenlerde görülmesi, Okulun ürkütücü bir yer olarak görmesi nedeniyle okuldan kaçan çocuk, Bir beceriyi öğrenmek için sadece okul eğitimine değil o işi yapabileceğine dair inanca sahip olmak gerektiği düşüncesi
	Eğlence/Oyun: Panayır, dönme dolap, çarpışan arabalar, hız treni, atlıkarınca, Drakula'nın Şatosu, oyuncak ördek yakalama oyunu, sihirbazlık numaraları, para şalesi...
	Sanat/ Kültür: Keman, Tipperary'nin yolu çok uzun şarkısı, bale sanatı...
Pazarları Beni Çok Öp Anne (Arjantin)	Eğitim/Öğretim: Küçük çocukların yuvaya gitmesi, kreş
	Eğlence/Oyun: Plastik kaykay, masal dinlemek, el yapımı oyuncak ahşap ev eşyalarıyla oynamak, prenses masalları koleksiyonu, atlıkarınca, Tarot kartı (Joker, İmparatoriçe, Kader Çarkı, asılan adam), çizgi film izlemek, sirke gitmek, palyaço, aile partisi...
	Sanat/ Kültür: "Nazlı Başaklar", "Ah, Renata!" öykü kitapları, Japon filmi, dans etmek...
Reçel Kavanozu (İran)	Eğitim/Öğretim: Spor dersi, edebiyat dersi Sıra, tahta, tebeşir tozu, öğrenci kartı, defter kitap... Tarih öğretmeni, nöbetçi öğretmen, okul müdürü... Öğrencilerin okulla ilgili sorumluluklarını yerine getirmediğinde başta aileleri olmak üzere tüm toplumun huzurunda aksamalar yaşanacağı fikri
	Eğlence/Oyun: Futbol topu, sokakta çocukların oyun oynaması
	Sanat/ Kültür: Gazete
Tunç ve Ayçiçeği (Çin)	Eğitim/Öğretim: Ödev yapmak, karne, sınav, sınıfta kalmak Öğretmenin beğenmediği ödevleri yırtıp atması, Dilsiz çocuğun okula kabul edilmemesi, Fakir ailelerin çocuklarını okula göndermemesi ya da geç göndermesi, Bir sınıfta farklı yaşlarda çocuklar,

Kahrolsun Ev Ödevi (Fransa)	Çocukların isimlerini yazıp okuyabilecek kadar eğitimin köyde yeterli görülmesi, Karakter (Çince her bir harf), karakterleri ezberlemek, “太阳”tai yang-güneş (kitapta 23 kez karakter kullanılmış), heng (yatay çizgi), dian (nokta)...
	Eğlence/Oyun: Şarkı söylemek, saz yapraklarıyla düdük yapmak, mabet ağacı meyvesi oyunu (kura çekmek amacıyla oynanan bir oyun), sirke gitmek, jianzi, sek sek... (“Buradaki çocuklar aralarında bir oyun oynarlar; bu oyunu kaybeden kazanana bir mabet ağacı meyvesi verirdi. Bu meyve farklı renklerle boyanmış çok güzel görünürdü. Bu yüzden çocukların cepleri rengârenk mabet ağacı meyveleriyle dolu olurdu.” s.67)
	Sanat/ Kültür: Tunçtan ayçiçeği heykeli, şövale, resim
	Eğitim/Öğretim: Ev ödevi, sınıf, defter, kitap... Ailelerin yardımı olmadan çocukların ev ödevlerini yapamayacak kadar çok ve karmaşık olması, Tarih dersi, Fransızca dil dersi, Avrupa başkentlerini ezberleme ödevi, Ceza kâğıtlarının velilere gönderilip imzalatılması, Sınıf tekrarı yapmak... Eğlence/Oyun: Bilgisayar oyunları, bilgisayar oyunu karakterinin plastik maket oyuncakları... Sanat/ Kültür: Ortaçağ heykeltirliği, Gotik Sanat (“Gotik mimari ile Roma mimarisi arasındaki farkları gösteren resimler bulunuz.” s.11) Centre Beaubourg (Fransa’da ünlü bir kültür merkezi), Philistin Salavert’in Karabatağın Ölümü şiiri... Miki Fare Çocuk Dergisi, gazete...

Tablo 6’da incelenen eserlerdeki eğitim, eğlence, kültür, sanat ve spor ilgili kültürel ifadeler yer verilmiştir. İncelenen eserlerde eğitim/öğretim kodunda okul, sınıf, öğretmen, ödev gibi evrensel yaşam öğeleri bulunmakla birlikte her bir kültürün eğitim/öğretimle ilgili koşulları ve eğitime yüklediği anlamları ilgili veriler de olduğu görülür. Bunlardan İngiliz kültüründe eğitim öğretim faaliyetlerinin faydasından ziyade bireyin kendi isteği ve gücünün daha önemli olduğu görülür. Fransa kültüründe eğitim öğretim faaliyetleri ailelerin de yakın takibinde olduğu önemli bir yaşam dönemi olarak görülür. Çin ve İran kültüründe okulun insanı yücelteceğine inanılır fakat bunun için öğrencinin bunu hak etmesi gerektiği düşüncesi vardır.

Araştırmada yer alan ve özellikle de çocuk okurun ilgisini çekebilecek araştırma kodlarından biri de eğlence/oyun kültürü ile ilgili verilerdir. Bu kodlarda evrensel oyun şekillerine (evcilik oynamak, top oynamak vb.) ve eserlerin ait olduğu kültürü yansıtan oyun şekillerine rastlanır. Bu kodda İngiltere ve Fransa kültüründe yer alan göçmen kavramını ya da çok kültürlülüğü yansıtan ifadeler görülür. Bunlardan İngiltere kültürüne ait eserde eğlence için karnaval seçilir ve orada Rusyalı oldukları anlaşılan kişilerle iletişim içinde olan İngiliz çocuğun öyküsü ele alınır. Yine Fransa kültürüne ait eserde hikâyenin kahramanı çocuk, göçmen oldukları anlaşılan çocukla iyi arkadaşlık yürütür, onunla bilgisayar oyunları oynar. İran, Çin ve Arjantin kültürüne ait eserlerdeki oyunlarda eserin ait olduğu kültürü yansıtan oyunlar ön plana çıkar. İran kültürüne ait eserde çocukların sokakta top oynaması; Çin kültürüne ait eserde çocukların mabet ağacı meyvesi oyunu, jianzi oyunu, saz yapraklarından düdük yapma oyunu oynaması; Arjantin kültüründe ise çocukların tarot kartları ile oynaması örnek verilebilir. Sanat/kültür kodunda İran kültürü dışındaki ülkelerin eserlerinde ait oldukları kültürü yansıtan şiir, şarkı ismi, heykel adı vb. öğeler yer aldığı görülür.

Tablo 7. Değerler, İnanışlar, Tutumlarla İlgili Kültürel İfade Örnekleri

Adres	Address
RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8 Kadıköy - İSTANBUL / TÜRKİYE 34714 e-posta: editor@rumelide.com tel: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616	RumeliDE Journal of Language and Literature Studies Osmanağa Mahallesi, Mürver Çiçeği Sokak, No:14/8 Kadıköy - ISTANBUL / TURKEY 34714 e-mail: editor@rumelide.com, phone: +90 505 7958124, +90 216 773 0 616

Kitaplar	Değerler, İnanışlar, Tutumlarla ilgili kültürel ifadeler
Piranalarla Yüzen Çocuk (İngiltere)	Sosyal sınıf: Panayırı düzenleyen kişileri polis memurunun çöp olarak görmesi (<i>"Sizin gibileri oraya yolluyoruz, Aşağıdaki boş araziye. Çöplüklerin oraya. Aptal panayırınız orada kurulacak. Orada kalacaksınız. Yalnızca orada, başka yerde değil. Biter bitmez de-"</i> s.80)
	Ulusal öge:-
	İnançlar: Mit ve efsanelere inanmak, insanın başına gelenlerin kaderi olduğu inancı, fala inanmak
	Örf ve adetler: Doğum günü kutlamak, parti yapmak, hediye vermek, doğum günü kutlama kartı vermek
Pazarları Beni Çok Öp Anne (Arjantin)	Değerler: Anne ve babası ölen çocuğun bakımını amcası ve yengesinin üstlenmesi, İnsanların bazı bireysel tutkularının aileden bile önemli görülmesi (<i>"Daha güçlü tutkular vardır, aileden bile güçlü."</i> s.161) Bireyin acizliğine karşı çalışkanlığın değer görmesi (<i>"Biliyor musun, çoğunlukla en iyileri, o küçük sorunlu yavruların arasından çıkar sonunda."</i> s.121) Hayvanlara karşı merhametli olmak, Sözünde durmak, özür dilemek, İnsanın kendini denetleyebilmesi gerektiği inancı, İyi ve temiz yürekli insanların iyi şeyleri hak ettiği düşüncesi
	Problem Çözme yöntemleri: Greve gitmek, İnsanların duygularını açık bir şekilde ifade ederek sorunlarını çözmeleri, Bireysel yaşamın iyi olduğu düşüncesi (<i>"Başına buyruk ve özgür olmaya alışacaksın çok geçmeden"</i> s.76), Düş gücüyle ruhsal sıkıntılardan uzak kalılabileceği inancı (<i>"Sözcüklerimiz ve düş gücümüzle her yere gidebiliriz."</i> s.155), Ailenin çocuğuna karşı yaptığı hatalar karşısında gelişip değişmeye karar vermesi.
	Sosyal sınıf: Az para kazanan küçük çalışanlar, tüm toprakları ellerinde toplayan zenginler
	Ulusal öge: 17 Ağustos ülkenin kurtarıcısı General San Martin'in ölüm yıldönümü anma etkinliği
Reçel Kavanozu (İran)	İnançlar: Kutsal sayılan Venedik işi avizelerle yenilemiş bir kilise, inananların gözdesi olan mucizevi Meryem Ana'ya adanmış küçük bir kilise, gece önünde dua edilen azize figürü, duvara asılı metal bir haç, Noel, fala inanmak...
	Örf ve adetler: Tarot kartlarıyla fal bakmak, kart açmak, doğum günü pastası ile kutlama yapmak, evlilik yüzüğü takmak, hastayı ziyarete gitmek, hediyeleşmek...
	Boşanmış ebeveynlerin çocukları için pazar gününü beraber geçirmesi, Tatillerde akrabaların bir araya gelmesi... (<i>"(Tatilde) Carlota anne ve babasıyla birlikte halalarından birinin evine gitti."</i> s.30)
	Değerler: Aile bağlarına önem verilmesi (<i>"Ormanda kaybolmuş birkaç çocuğun sonunda anne ve babasını bulmasını, bulup mutlu olmasını anlatan bir masal."</i> s.43) Komşuluk ilişkisinin önemli olması
	Problem Çözme yöntemleri: Boşanan ailenin çocuklarının mutluluğu için yeniden bir araya gelmesi
Ulusal Öge:-	Tarihi Öge:-

	<p>İnançlar:-</p> <p>Örf ve adetler: Selam verildiğinde alınması gerektiği, Zorlukla alınan bir ürünün dışarıdan bakıldığında görülmemesi için gazeteye sarılması ya da siyah poşete konulması,</p> <p>Değerler: Misafirin yanında konuşmalara dikkat etmek, Misafire iyi davranmak gerektiği, Başkalarının konuşmalarını izinsiz dinlemenin hoş karşılanmaması, Yaşı ileri olanlara saygı göstermek</p> <p>Problem Çözme yöntemleri: Kusurlu ürün nedeniyle üretici fabrikadan şikâyetçi olmak, Celal'in annesinin başlarına iş açacağı endişesiyle onu şikâyetten vaz geçirmeye çalışması, Fabrikanın çocuğu şikâyetinden vaz geçirmeye çalışması, ("<i>Çocuğa kavanozdan da şikâyetten de vazgeçmesi karşılığında futbol topu sözü vermelerine rağmen bunu kabul etmemiş, öyle mi? Başka bir yol bulmamız gerekiyor öyleyse.</i>" s.70)</p>
	<p>Sosyal sınıf: Şehirliler, köylüler, zengin aile, fakir aile</p> <p>Tarihi öge: İmparator Chun Xi, Yuan Hanedanlığı (1302), Japon askerlerin istilası...</p> <p>İnançlar: Yeni yıl kutlaması (Bahar bayramı, geleneksel Çin Ay-Güneş takviminin başlangıcı 21 Ocak, 20 Şubat), kokulu tütsüler yakmak, dua etmek, cennet, şeytan...</p> <p>Örf ve adetler: Ailenin zorluklar karşısında kenetlenmesi, Yeni yıl kutlaması için hazırlık yapmak (temizlik yapmak, kutlamaya özel yemekler yapmak), ölen kişi için tören düzenlemek...</p> <p>Değerler: Anne ve babası ölen çocuğun bakımını köyde yaşayan bir ailenin gönüllü olarak üstlenmesi. Çocuğun uslu olması beklentisi, Bir işi el birliği ile yapmak, Hırsızlığın toplum tarafından kınanması</p> <p>Problem Çözme yöntemleri: Çocuğun büyük bir hata yapması durumunda ailesinin ona kızması, sert bir şekilde çektiirmesi ya da dövmesi. Problemler ne kadar büyük olursa olsun aile bireylerinin hepsinin birlik olup sorunu gidermeye çalışması</p>
Tunç ve Ayçiçeği (Çin)	<p>Sosyal sınıf: Giani'nin anne ve babasının okuma yazma bilmemelerinden dolayı çocuklarının ödevlerine yardım edememeleri ve bu nedenle bu çocuklara sokak süpürgecisi olmayı layık görmek ("<i>Zavalh insanlar!.. Hâllerine bakmaz, bir de çocuk yaparlar... Gerçi bu ülkenin süpürgecilere de ihtiyacı var..</i>" s.40), Siyah derili bebek</p> <p>Tarihi öge: Normandiyalılar, Gotik mimari, Rems Katedrali, 16 Haziran 1127...</p> <p>İnançlar: Katedral, Kilise</p> <p>Örf ve adetler: Yaş günü kutlamak</p> <p>Değerler: Öğretmenin sözünü kesmenin hoş karşılanmaması, Hileli bir iş yapmaktan dolayı vicdan azabı çekmek, İrk, dil, din ayırımını reddetmek ("<i>Normandiyalılar kimdir Giani? Giani de; 'İnsandır.' diye cevap vermişti.</i>" S.6)</p> <p>Problem Çözme yöntemleri: Grev yapmak, Öğretmenin öğrencileri korkutarak çalıştırabileceğini düşünmesi,</p>
Kahrolsun Ev Ödevi (Fransa)	

Çocuğun yaşadığı bir problemle ilgili görüşünü çocuk dergisine mektup yazarak dile getirmesi,
 Sorunla ilgili ailenin okula pusula göndermesi,
 Sorunu ilgili kişiyle yüz yüze konuşmak,

Tablo 7’de incelenen eserlerde değerler, inanışlar, tutumlarla ilgili kültürel ifadelere yer verildiği görülür. İncelenen eserlerde örf, adet, inanç unsurlarının eserlerin ait olduğu kültürü yansıtır nitelikte olduğu görülür. Fakat eserlerde bu kodlara ait verilerde okuyucunun fikrini kendi inanç ve düşünce sistemine yöneltme eğilimi görülmez. Bunlardan belki de an hassas konulardan biri olan inanç kodunda yer alan ifadelerde; kilise, haç, fal, Kutsal Venedik, Meryem Ana vb. unsurlar yer almakla birlikte bu unsurların hiç biri “asıl amaç” ya da “en iyi yol” gibi bir tutumla kullanılmadığı görülmüştür. Çocuk okuyucuya ulaşacak çeviri eserlerde en çok dikkat edilmesi gereken konulardan birisi de bu gibi farklılıkların eserde kişiyi amaçlı bir değişim ve dönüşüm çağrısı içine çekmemesidir.

Eserlerde yer alan örf/adet, tarihi öğeler, ulusal öğeler, değerler bir başka kültürün değerini rencide edici şekilde yer almamalıdır. İncelenen eserlerde bu kodlarda yer alan ifadeler eserlerin ait olduğu kültürü yansıtmış ve farklı bir kültürü rencide edecek şekilde kullanılmamıştır.

Araştırmada eserlerdeki problem çözme yöntemleri de ele alınmıştır. Bu kodda batı ülkeleri ile doğu ülkeleri arasında anlamlı bir ayırımın olduğu görülmüştür. Bunlardan batı ülkelerinden olan İngiltere, Arjantin ve Fransa kültürüne ait eserlerde greve gitmek, sorununu bir platformda dile getirmek (dergide yazmak vb.), sorun nedeniyle ergen çocuğun bireyselliğini ilan etmesi, ailenin çocuğa karşı yaptığı hata nedeniyle çocuktan özür dilemesi, boşanan çiftlerin çocukları için görüşmeye devam etmesi gibi yöntemlerinin kullandığı görülür. Doğu kültüründeki İran ve Çin kültürüne ait eserlerde ise çocuğun hakkını savunmak için bir mücadele içinde olduğu ve bu duruma büyüklerinin korkudan ya da saygıdan dolayı tam anlamıyla destek vermediği görülür. Bunlardan İran kültürüne ait eserde Celal’in reçel kavanozu açılmadığı için şikâyetinde bulunma girişimine annesinin başlarına bir iş açılacağı endişesiyle ona destek vermemesi örnek verilebilir. Yine Çin kültürüne ait eserde Tunç, ördek çalmamış olmasına rağmen bunu ispatlayamaz ve bundan dolayı ailesinden dayak yer. Bu durumun tersini ispatladığında ise ailesiyle bunun üzerine bir konuşma gerçekleşmez.

Tartışma, sonuç ve öneriler

Araştırma, 9-12 yaş seviyesine uygun çeviri çocuk hikâye ve romanlarında yer alan kültürel unsurları tespit etmek amacıyla yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemi 2010-2022 yılları arasında Hans Christian Andersen Ödülü’nü kazanan/ödüle aday olan yazarların Türkçeye çevrilmiş olan eserlerinden oluşmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada İngiltere, Arjantin, İran, Çin, Fransa olmak üzere beş farklı kültüre ait çeviri çocuk edebiyatı eseri incelenmiştir.

Çevirisi yapılan eserlerde orijinal çeviri diline üç eserde yer verilirken iki (İngiltere ve Fransa) eserde yer verilmemiştir. Ayrıca Çin kültürüne ait eser dışında incelenen hiçbir eserde eserin çevirmeni hakkında bilgiye yer verilmemiştir. Bir eser -özellikle de çocuk okur için- birçok yönden yeni bir dünyayı keşfetme aracı olduğundan eserin orijinal dilinin belirtilmesi, hangi dilden çevirinin yapıldığının belirtilmesi, çevirmenin bu dil kazanımını nasıl edindiği ile ilgili bir bilgi içeriğinin kitapta verilmesi faydalı olacaktır.

İncelenen eserlerin tümünde özel isimlere bağlı insan isimleri, hayvan isimleri, yer/kurum isimlerinde ilgili kültürün dil özelliklerine uygun isimler kullanıldığı görülmüştür. Bu durum çocuk okurun ilgili kültürün dil özelliklerini tanımasına katkı sağlayabilir.

İncelenen eserlerde yer alan ünlemler, deyimler, benzetmeler ve argo ifadeler eserin ait olduğu kültürü yansıtmakla birlikte Türkçede de sıklıkla kullanılan ifadelerdir. Bu nedenle bu ifadelerin kullanılmasında çevirmenin dili yorumlama anlayışına paralel bir aktarım olabileceği düşünülmektedir. Bu durum ilgili kültürü tanımada önemli bir katkı sunmaz. Oysa atasözleri ve deyimler bir milletin mühürünü taşıyan önemli bir kültür varlığıdır (Bulut, 2013). Bu nedenle eserlerin çevirisi yapılırken atasözü, deyim vb ifadeleri orijinal dilinde çevirmek üzere çaba harcanmalı. Özellikle deyim ve atasözü gibi dil için kıymetli olan unsurlar metin içinde farklı bir karakterle ya da renkle yazılarak belirginleştirilmelidir.

İncelenen çeviri eserlerde kültüre ait yer/kurum, coğrafi yer isimleri, bitki, hayvan isimlerine yer verildiği görölmektedir. Bunlardan batı kültürüne ait eserlerde farklı ülkelere ait yer isimlerinin de geçtiği görülürken doğu kültürüne ait eserlerde sadece o ülkeye ait yer isimlerinin olduğu görülür. Bu durum mültecilik, turizm, ticaret gibi kaynaklarla batı kültüründe daha fazla görülen çok kültürlü yaşamdan izlerin eserlere yansması olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerine çeviri kitap seçimlerinde hep aynı ya da yakın kültüre ait eserler seçmemelidir. Öğretmenler öğrenciyi dünya vatandaşı olmaya hazırlamak için farklı kültürlerin eserlerini onlarla buluşturmalıdırlar.

İnsan ilişkileriyle ilgili kültürel ifadelerde incelenen eserlerin hepsinde aile bağlarının evrensel bir kullanımla ele alındığı görölmüştür. Bunlardan anne, baba, amca, yenge, kardeş, nine vb. kullanımlar olduğu görülür. Eserlerde yer alan çocuklar sevimli ve korumaya muhtaç, yaşlılar saygıyı hak eden kişilerdir. Yine incelenen eserlerde kadınların daha çok ev işleriyle ilgilenen birey olması, dışarıda bir işte çalışanların hemşirelik, bebek bakıcılığı, öğretmen gibi işlerde çalıştığı eserlerde yer alan ortak kültürel yön olduğu tespit edilmiştir. Eserlerde yer alan erkek karakterlerin hepsi son kararı veren kişi, evin reisi olarak karşımıza çıkar. Eserler bu yönüyle Türk kültürüyle örtüşen ve ayrışan yönlerini ortaya koymaktadır. Böylece incelenen eserler çocuğa hem büyük bir dünya varlığının üyesi olduğuna dair inanç hem de kendi kültürüyle farklılaşan yönler olduğu üzerinde onu düşünmeye sevk edebilecek bir içerik sunmaktadır.

Çocuk okur için ilgi çekici ve ilgili kültürü tanımada önemli bir referans kaynağı olan günlük yaşamla ilgili ifadeler incelenen kitapların hepsinde yer almıştır. Bu bölümde incelenen kodlar altında doğu ve batı kültürünü ayırt eden kültürel unsurlar yer almaktadır. Bunlardan İngiltere kültüründe sanayi kuruluşları, makineler gibi unsurların sıklıkla kullanıldığı görülürken doğu toplumuna ait kültürlerde tarla, bakkal, kol gücüyle çalışan makine ve taşıtların daha sık kullanıldığı görölmüştür. Para birimine yer veren eserler İngiltere, İran ve Fransa kültürüne ait eserlerdir. Para biriminin yanında ekonomik ifadeler de bakıldığında toplumların genel ekonomik durumları ile örtüşen ifadelerin yer aldığı görülür. Bunlardan İran ve Arjantin ülkelerinde yaşanan ekonomik sıkıntının izlerini eserlerde görmek mümkündür. Bu da çocuk okurun o toplumu birçok yönden detaylı tanmasına imkân tanıyacak niteliktedir.

İncelenen eserlerdeki eğitim, eğlence, kültür, sanat ve sporla ilgili kültürel ifadeler yer verilmiştir. Bu bölümde yer alan eğlence/oyun kodunda yer alan verilerle birlikte İngiltere ve Fransa kültüründe yer alan göçmen kavramını ya da çok kültürlülüğu yansıtan ifadeler görölmüştür. İran, Çin ve Arjantin kültürüne ait eserlerdeki oyunlarda eserin ait olduğu kültürü yansıtan oyunların ön plana çıktığı görölmüştür.

Eserlerdeki değerler, inanışlar, tutumlarla ilgili kültürel ifadeler kullanıldığı tespit edilmiştir. Eserlerin 9 ile 12 yaşlarını kapsayan okur kitlesi göz önüne alındığında ilgili döneme ait çocukların; farklı problem

çözme becerilerini merak etme, farklı tutum ve davranışları öğrenme ya da farklı inanış ve uygulamalara ait ritüelleri araştırma gibi konularla ilgilendikleri bir dönem olduğu bilinmektedir. Yalçın ve Aytaş (2017), 9-12 yaş dönemi çocuklarının kişisel deneyimlerinin oluşmaya başladığını bilerek bu kişisel deneyimlerini besleyici olay ve durumlarla çocuk edebiyatı metninin zenginleştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. İncelenen eserlerden İran kültürüne ait eserde inançla ilgili doğrudan bir ifade yer almamaktadır. Bunun dışında az da olsa tüm kodlarda her eserde veri bulunmaktadır. Bu bölümün çocuğun duygu düşünce, değer sistemi üzerinde etkisi olacağı için ailelerin, öğretmenlerin dikkatli davranması gerekir. Mert ve ark. (2013) göre de eserlerdeki kültürel aktarımda amaç ne yabancılaştırmak, özendirmek ne de başka kültürleri empoze etmektir. Kültürel aktarımdaki amaç bir yandan kültürel farkındalığı gerçekleştirirken diğer taraftan farklı dünyaların kapılarını aralamak olmalıdır. Eserler kendi milli kültürünü tanıtıcı bir içerik taşımalı fakat bu içerik, çocuk okura “en iyi yol”, “yaşam amacı” gibi bir gayeyle sunulmamalıdır. İncelenen eserlerde örf adet, inanç, ulusal/tarihi öge kodlarında yazarlar kendi milli kültürünü dayatmadığı ve farklı bir kültürü rencide etmeye çalışmadığı görülmüştür.

Araştırmada hem batı toplumunu hem de doğu toplumunu temsil eden eserler incelenmiş ve bu iki topluluk arasındaki kültürel farklılıkların eserlere yansıdığı görülmüştür. Öte yandan eserlerde hem evrensel hem de eserin ait olduğu kültürü yansıtan ifadelerin yer aldığı belirlenmiştir. Araştırmada incelenen eserlerin kendi milli kültürlerini çocuk okurlar için eğlenceli, dikkat çekici, akılda kalıcı bir dille ele aldığı görülmüştür. Eserlerde milli kültüre ait öğeler özendirici, dikte edici ifadelerin yer almadığı tespit edilmiştir. Araştırmayla birlikte çocuk okurların farklı kültürleri temsil eden edebi ürünlerle buluşturmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Eserlerde kültürel unsurların aktarılmasında beslenme, bitki, hayvan vb. unsurların üzerinde çok vurgu yapıldığı görülürken deyimler, atasözleri, değerler gibi alanlarda daha az kültürel unsurun kullanıldığı tespit edilmiştir. Çocuk edebiyatı ürünü yazarlarının eserlerinde kültürel unsurları dengeli bir dağılımla ele almak konusunda çaba göstermeleri faydalı olacaktır.

Bundan sonra yapılacak çalışmalarda gerek Türkçe gerek çeviri farklı eserlerin kültürel öğeleri yansıtmaya düzeyleri incelenebilir. Bu tarz araştırmaların uluslararası boyutta yapılması ve sayısının artması hem daha özenli çocuk edebiyatı eserlerinin ortaya konulmasını hem de çeviri yapan kişilerin daha özenli bir çeviri yapmasını teşvik edebilir. Öte yandan bu çalışmalar; öğretmen, ebeveyn, ders kitabı bölüm yazarı gibi kişilerin daha doğru eserler seçmelerine yardımcı olabilir.

Araştırmayla birlikte getirilen öneriler:

- Çeviri çocuk edebiyatı eserlerinin kültürel unsurların aktarımda önemli bir işlevi olduğu düşünülecek olursa çocuk edebiyatı yazarlarının bu ihtiyaca cevap verecek nitelikteki içeriği dengeli bir şekilde eserlerinde yansıması faydalı olacaktır.
- Çocuk edebiyatı çeviri eserinde eserin orijinal dilinin belirtilmesi, hangi dilden çevirinin yapıldığının belirtilmesi, çevirmenin bu dil kazanımını nasıl edindiği ile ilgili bir bilgi içeriğinin kitapta yer alması faydalı olacaktır.
- Eserlerin çevirisi yapılırken deyim, mekân, isim, akrabalık ilişkileri vb. ifadeleri eserin orijinal dilinde çevirmek üzere çaba harcanmalı. Özellikle deyim ve atasözü gibi dil için kıymetli olan ve tamamen farklı bir kültürün birikimini yansıtan unsurlar metin içinde farklı bir karakterle ya da renkle yazılarak belirginleştirilebilir.
- Çocuklar için kitap seçen veli ya da öğretmenler çeviri kitap seçimlerinde hep aynı ya da yakın kültüre ait eserler seçmemelidir. Veliler/öğretmenler öğrenciyi dünya vatandaşı olmaya hazırlamak için farklı kültürlerin eserlerini onlarla buluşturmalıdırlar.

- Çocuklar için seçilen eserlerde kültürel öğelerin özendirici, dikte edici, farklı bir kültürü rencide edici bir ifadeyle yer almaması gerekir. Bu nedenle veliler/öğretmenler çeviri eserlerin farklı bir kültürü nasıl yansıttığı konusunda araştırma ve inceleme yapmalıdırlar.
- Araştırmacılar çeviri eserlerin kültürel unsur bakımından incelenmesinde olabildiğince farklı kültürlerin değerlendirilmesine yer vermelidirler.

Etik kurul onay bilgileri (The ethical committee approval)

Bu araştırmada kullanılan veriler nitel araştırma tekniklerinden tarama modeli yöntemiyle elde edilmiştir. Bu nedenle araştırma, etik kurul kararından muaftır.

Çıkar çatışması (Conflict of interest)

Yazar, bu çalışma kapsamında herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan etmektedir.

Finansal destek (Financial support)

Herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından destek alınmamıştır.

Yazar katkıları (Author contributions)

Yazar makaleyi tek başına hazırlamıştır.

Kaynakça

- Albayrak, F. ve Serin, N. (2012). Gazi üniversitesi TÖMER yabancılar için Türkçe 1-2 ders kitaplarındaki okuma metinlerinin kültür aktarımı açısından incelenmesi. 5. Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı 05-06 Temmuz 2012, Mersin.
- Almond, D. (2021). *Piranalarla Yüzen Çocuk*. Mine Kazmaoğlu (Çev.). İstanbul: Güneşli Kitaplığı.
- Andruetto, M. T. (2016). Pazarları Beni Çok Öp Anne. Zekine Türkeri (Çev.). İstanbul: Vapur Çocuk.
- Asutay, H. (2012). *Dil Kültür ve Eğitim*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Bulut, M. (2013). Türkçe Eğitimi Ve Öğretiminde Dil Ve Kültür Aktarımı Aracı Olarak Atasözleri Ve Deyimlerin Önemi. *Electronic Turkish Studies*, 8(13).
- Cırık, İ. (2008). Çok kültürlü eğitim ve yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(34), 27-40.
- Çıkla, S. (2005). Tanzimattan günümüze çocuk edebiyatı ve bazı öneriler. *Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, 104(105), 89-107.
- Demirkan, D. (2020). Yabancı dil Fransızca öğretimi ders kitabı "Le Nouveau Taxi 1" de A 1 düzeyi kültürel öğelerin sunumu. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö7), 541-556.
- Eruz, S. (2010). *Çokkültürlülük ve çeviri: Osmanlı Devleti'nde çeviri etkinliği ve çevirmenler*. İstanbul: Multilingual yayınevi.
- Göçer, A. (2012). Dil-kültür ilişkisi ve etkileşimi üzerine. *Türk Dili Dergisi*, 729(1), 50-57.
- Gökalp, Z. (2019). *Türkçülüğün Esasları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Karakuş, N. (2016). Maýsa ve bulut isimli animasyon çizgi filmin kültürel öğeler açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34).
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kermani, H. M. (2021). *Reçel Kavanozu*. Nezahat Başçı (Çev.). İstanbul: Kelime Yayınları

- Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mert, O., Albayrak, F., & Serin, N. (2013). Çeviri çocuk kitaplarının kültür aktarımı açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.
- Murail, M. A. (2009). *Kahrolsun Ev Ödevi*. Üzeyir Gündüz(Çev.). Ankara: Küçük Ev Yayınları.
- Neydim, N., (2022). *Çeviri çocuk edebiyatı*. İstanbul: Bilgiyolu Kültür Yayınları.
- Neydim, N., (2020). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Bilgiyolu Kültür Yayınları.
- Rossi, I. & Buchler, I. R., (1980). *People in Culture: A Survey of Cultural Anthropology*. New York: Praeger.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Tudem.
- Şahbaz, M. B. (2016). *Çeviri Çocuk Edebiyatı Ürünlerindeki Kültürel Ögeler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Başkent Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şimşek, T. (2014). Çocuk Edebiyatı Tarihine Ön Söz. *Türk Dili Dergisi*, 7(756), 15-58.
- Şimşek, T. & Yakar, Y. M. (2020). Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı. Tacettin Şimşek (Ed.). *Çocuk ve edebiyat* (s.13-42). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şirin, M.R. (2007). *Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış-Çocuk Edebiyatı Nedir Ne Değildir?*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2019). *Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Uçan At Yayınları.
- Türkmen, N. (2013). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2), 139-158.
- Yalçın, A. & Aytas, G. (2017). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Wenxuan C. (2018). *Tunç ve Ayçiçeği*. Nimet Melis Çağlar (Çev.). İstanbul: Fom Kitap.

Extended Abstract

Introduction

The concept of children's literature emerged with the child modernization movements in the West. The modernization of children, the activation of the family institution, and the invention of the printing press is a process that emerged in parallel with schooling and industrial society in the West (Şirin, 2019:23). Children's literature has been one of the important sources in the transfer and spread of this modernization movement.

Göçer states that language is the most important cultural transmitter (Göçer, 2012:51). Waldmann states that every written literary text is a magnificent cultural resource presented to the individual (Keskin, 2010:36). From this point of view, it can be said that all written, oral, and visual broadcasting areas where language finds its place in today's conditions are cultural transfer ambassadors. In this direction, it is seen that cultural transfer studies are carried out on children's literature works, foreign language textbooks, and cartoons in the literature (Albayrak & Serin, 2012; Demirkan,2020; Karakuş, 2016; Keskin, 2010; Mert, Albayrak, & Serin, 2013; Şahbaz, 2016; Türkmen, 2013).

Among the studies carried out, studies on children's literature have been mostly carried out on classical texts and texts belonging to western culture. From this point of view, it is thought that examining the texts that reflect western and eastern societies in terms of cultural transfer will contribute to the

literature. The research has been carried out by adding new cultural codes to the codes in the literature. For this reason, it is thought that the research will guide new studies.

Method

The research is a basic qualitative study and has been carried out using the scanning model. The study group of the research consists of books suitable for ages 9–12, translated into Turkish by the authors who won or were nominated for the Hans Christian Andersen Award between the years 2010–2022. In accordance with these criteria, a study was carried out on translated children's literature from five different cultures. The research was analyzed by descriptive analysis, which includes coding and categorization.

Result and Discussion

As a result of the research, various findings and results related to these findings have been revealed. The first of these is the translation language of the studied texts and the findings about the translator. Except for the texts belonging to the culture of England and France, all the texts stated from which language they have been translated into Turkish. Among the texts, only information about the translator of the text of Chinese culture has been given. Despite being brief, this informational piece offers advice on learning Chinese in Türkiye. Since a text is a means of discovering a new world in many ways, especially for the child reader, it would be useful to specify the original language of the work, to indicate from which language the translation was made, and to give information about how the translator acquired this language acquisition.

When the cultural expressions related to the language are examined in Table 2, it is seen that the names suitable for the language characteristics of the relevant culture are used in the noun code. The expressions in the table's codes of idioms, similes, exclamations, and slang expressions reflect the culture of the texts as well as Turkish expressions. For this reason, it is thought that the use of these expressions can be a parallel transfer to the translator's understanding of interpreting the language.

It is seen that the names of places/institutions belonging to each culture are included in the translated works examined in Table 3. While it is seen that place names belonging to different countries are also mentioned in the texts belonging to the western culture, it has been seen that only the place names belonging to that country are found in the texts belonging to the eastern culture. This situation is thought to be a reflection of the traces of multicultural life, which is more common in western culture, with resources such as refugees, tourism, and trade. In other codes, expressions such as geographical elements, plants, animals in the table, and expressions that reflect both the universal and the national culture of the work have been determined. These expressions are interesting for child readers and are thought to be effective in recognizing the relevant culture.

The cultural expressions for human relations in the texts examined in Table 4 were examined. In the texts, the relationships of mother, father, spouse, and neighbors are universal. The existence of families with one child in Chinese culture, which belongs to the national culture of the texts, the fact that the husband, who is a man in Argentinean culture, leaves the woman, and the social problems related to both situations are discussed. In the research, the codes of women, men, children, and the elderly were handled separately. Among these codes, it is seen that in all the texts examined in the women's code, the woman is considered as an entity who does housework, is a mother, and is a character helping her

husband. The woman working outside the home is in the texts; she is a kindergarten teacher, baby care specialist, and maternity ward nurse. It is seen that all of the male characters in the analyzed texts are considered as the person who makes the final decision, the person who has to support the house, the person who works outside, and the person who solves the problems of the family from the outside. In the texts, it is seen that the child is treated as a cute object, needing protection in relation to the child characters. The elderly were included in some texts (Argentina, China, Iran), and it was seen that the elderly were presented as respected people in these texts. Thus, the examined texts present content that can prompt children to think about both the belief that they are members of a great world entity and the aspects that differ from their own culture.

In Table 5, there are cultural expressions related to daily life in the analyzed texts. These statements constitute the largest group of data in the research. In this section, it is seen that there are expressions reflecting both the universal culture and the national culture of the text in the data groups belonging to the codes of space, goods, occupation, clothing, and nutrition. When all of the texts are examined, it has been determined that the data belonging to the nutrition code is the most. The currency, which reflects the national culture in the texts, has occurred in the works of English, Iranian, and French culture. When attention is paid to the economic expressions besides the currency, it is seen that there are expressions that coincide with the general economic conditions of society. The effects of Iran's and Argentina's economic difficulties can be seen in the texts. This allows the child reader to get to know society in detail in many ways.

In Table 6, cultural expressions related to education, entertainment, culture, art, and sports in the analyzed works are given. Along with the data in the entertainment/game code in this section, expressions reflecting the concept of immigrants or multiculturalism in the culture of England and France were also seen. Among these, carnival is chosen for entertainment in the text of British culture, and the story of the English boy who is in communication with people who are understood to be Russian there is discussed. Again, in the text of French culture, the child, the hero of the story, makes good friends with the child, who is understood to be an immigrant, and plays computer games with him. In the plays in the texts of Iranian, Chinese, and Argentine culture, plays that reflect the national culture come to the fore.

Table 7 examines cultural expressions in texts related to values, beliefs, and attitudes. Among the examined texts, there is no direct expression of faith in the work of Iranian culture. Apart from this, there is data in every piece of text in all codes, albeit a little. Since this part will have an impact on the child's emotions, thoughts, and value system, parents and teachers should be careful. According to Mert et al. (2013), the purpose of cultural transfer in texts is neither to alienate, to encourage, nor to impose other cultures. The purpose of cultural transfer should be to open the doors of different worlds while realizing cultural awareness on the one hand (Mert et al. 2013). The texts should carry content that introduces their own national culture, but this content should not be presented to the child reader with the aim of "the best way" or "life purpose". In the analyzed texts, it was seen that the authors did not impose their own national culture on the codes of customs, beliefs, and national/historical elements, and they also did not try to offend a different culture.

In the research, the texts representing both western and eastern societies were examined, and it was seen that the cultural differences between these two communities were reflected in the texts. On the other hand, it has been observed that there are expressions reflecting both the universal and national culture of the work in the texts. It has been seen that the texts examined in the research deal with their

own national cultures in an entertaining, remarkable, and catchy language for young readers. It has been determined that the elements of national culture, encouraging and dictating expressions, are not included in the texts. With the research, it is thought that it will be beneficial to bring together children's readers with literary products representing different cultures.

In future studies, the reflection levels of cultural elements in different texts can be examined, both in Turkish and in translation. Conducting such research internationally and increasing the number of them can encourage both the production of more elaborate texts of children's literature and their translation by translators. On the other hand, these studies can help people, such as teachers, parents, and textbook chapter authors, choose more accurate texts.